

---

Talent is een ruwe diamant die door aandacht, vertrouwen en stimulans kan gaan schitteren.

Vanaf het prille begin thuis, via school naar de maatschappij: ouders, docenten en werkgevers kunnen niet alert genoeg zijn om het vlammetje van talent brandend te houden. Een tweegesprek tussen hoogleraar gedragsethiek David De Cremer en mediamagnaat Joop van den Ende.

## Tweegesprek Joop van den Ende - David De Cremer | Ontplooiing van talent maakt gelukkig

TEKST Sijmen van Wijk en Sanne de Roever | VOC Uitgevers

---

Ieder mens is gezegend met talent, of dat nu op artistiek, technisch, sportief of wetenschappelijk gebied is. De vraag is of we als samenleving talent voldoende kans geven om tot wasdom te komen. Ieder individu heeft recht op maximale talentontplooiing. Hoe bereik je dat? Door te beginnen aan de basis, met goed onderwijs dat talent ontdekt en stimuleert. Maar er is meer nodig. Soms komen talenten niet bovendien omdat ze niet goed begeleid worden. Omdat ze zich moeten aanpassen aan anderen. In Nederland heerst het principe van gelijkheid. Een belangrijk eerlijkeheidsprincipe, stelt David De Cremer, maar het wordt te vaak als het enige principe gehanteerd. "Als je een grotere input hebt, krijg je ook meer output. Toch lijken veel mensen in Nederland het er moeilijk mee te hebben wanneer anderen hun kop boven het maaiveld uitsteken. Je mag in Nederland best goed zijn in wat je doet, maar je moet dat wel blijven doen zoals alle anderen. Mensen vergeten dat dingen ook op een heel andere manier gedaan kunnen worden. Behalve het gelijkheidsprincipe is er nog een belangrijk eerlijkeheidsprincipe: dat van need. Soms moet je mensen die needs hebben meer geven. En soms moet je degenen die op

een bepaalde manier buitengewoon presenteren daarbij goed ondersteunen."

**De keuze van je leven** Joop van den Ende is niet tegen gelijkheid, maar vindt tegelijkertijd dat het mogelijk moet zijn een uitzondering te maken voor specifieke talenten.

"Dat geldt voor alle niveaus: mbo, hbo en academisch. Op elk niveau schuilt talent dat vraagt om verdere ontwikkeling. Als studenten er op enig moment bovenuit steken, moet je dat signaal oppikken. Het gaat inmiddels de goede kant op, maar van mij zouden opleiders nog wel wat meer aandacht mogen besteden aan de zoektocht naar talent." Van den Ende wordt enigszins zenuwachtig van het feit dat veel jonge mensen helemaal niet weten wat ze willen en vervolgens een studie kiezen waarmee ze alle kanten op kunnen. "Het gaat hier wel om de keuze van je leven. Ik wist bij wijze van spreken al toen ik geboren werd wat ik wilde. Kijk ik naar mijn eigen kinderen, dan zie ik ook dat ze heel goed weten wat ze willen. Dat komt omdat ik voortdurend naar hun talent kijk. Kinderen moeten actief en niet passief hun keuze bepalen. Als je praat over het ontdekken van talent vind ik dat leraren – en dat begint al op de basis-

school – bewust en zorgvuldig naar het talent van kinderen moeten kijken. Als je later iets mag doen waarmee je je talent tot maximale ontplooiing kunt brengen, word je een gelukkiger mens."

**Sociaal kapitaal** Inspiratie en energie halen uit je werk; bestaat er iets mooiers? Toch weet iedere manager, arbeidsdeskundige en loopbaancoach dat een deel van de medewerkers niet onverdeeld gelukkig is met zijn of haar baan. Deze medewerkers willen iets anders, maar weten niet wat. Ze voelen zich ongeïnspireerd, missen passie. Gevolg: de loopbaan wordt een treurige sleur. Mensen hebben slechts een beperkte perceptie van wat wel en wat niet kan, merkt De Cremer. Joop van den Ende is ervan overtuigd dat het 'niet weten wat je wilt' zowel zit in de mensen zelf als in het systeem dat we met z'n allen hebben opgebouwd. "Natuurlijk zijn er mensen die van nature meer activiteiten ontplooiën om ergens te komen. Die bij wijze van spreken overlopen van adrenaline. Ook mensen die dat niet hebben, zijn wel degelijk te stimuleren. Bij Stage Entertainment wordt keihard gewerkt, dat gold ook voor Endemol. Elke kans om vooruit te komen werd met beide handen



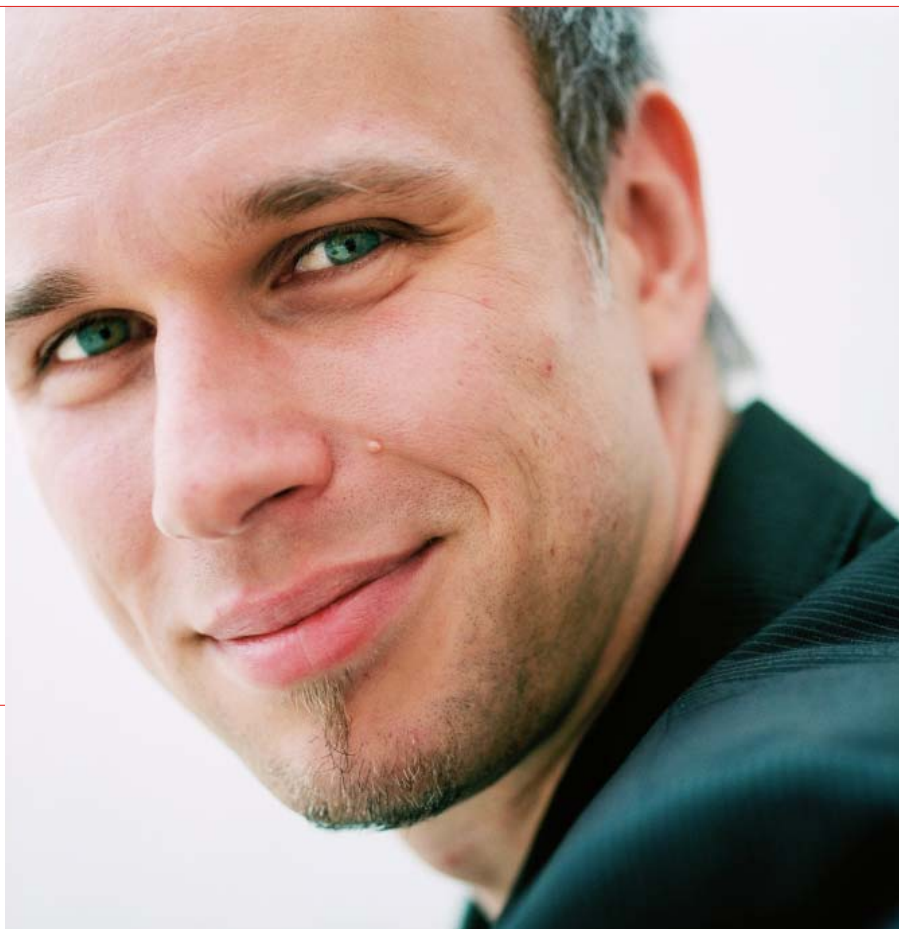
Joop van den Ende was CEO van Endemol en is president-commissaris van Stage Entertainment. In 2001 richtte hij samen met zijn echtgenote de VandenEnde Foundation op. Deze Foundation wil ontplooiingskansen bieden aan talentvolle jonge en gevestigde kunstenaars, de cultuurparticipatie bevorderen en het cultureel ondernemerschap stimuleren.

“Opleiders mogen nog wel wat meer aandacht besteden aan de zoektocht naar talent”

aangegepen. Mensen en hun talent vormen de waarde van een organisatie. Het is aan de managers om dat tot bloei te laten komen.” Medewerkers zijn het sociaal kapitaal, erkent ook De Cremer. “En die medewerkers mogen best eens fouten maken. Elke organisatie kent tegenslagen, en daar zouden we ons beter tegen moeten wapenen. Er heerst een beeld dat alles altijd maar goed moeten blijven gaan. Maar zonder tegenslagen ontwikkelen talenten geen incasseringsvermogen en leren ze niet hoe ze met succes moeten omgaan. Dat is meteen een reden dat veel talenten het uiteindelijk niet halen. Talenten moeten niet alleen gedetecteerd worden, maar ook worden onderhouden.”

**Aanleg voor ondernemerschap** In plaats van de waan van de dag te omarmen, zouden we ons meer moeten focussen op het langetermijndenken, het werkelijk waardevolle perspectief. Dat geldt volgens de hoogleraar gedragsethiek zowel voor het bedrijfsleven als voor culturele instellingen en het wetenschappelijk onderzoek. “Het gaat niet om de recentste publicatie, de succesvolste voorstelling of de laatste verkoopcijfers. Het gaat om duurzaamheid.” Ook Van den Ende ziet het kortetermijndenken als een gevaar voor →

“Mensen en hun talent vormen de waarde van een organisatie”



**Professor David De Cremer is hoogleraar gedragsethiek binnen management en organisatie aan de Rotterdam School of Management en directeur van het nieuwe Erasmus Centre of Behavioral Ethics.**

onze moderne samenleving. “Gelukkig zijn er ook bedrijven waar de langetermijnvisie wel belangrijk is, zijn er kunstenaars en artiesten die kiezen voor verdieping en niet voor kortstondig succes. Zoals iedereen weet gaat mijn hart speciaal uit naar de cultuursector. Juist daar zou talent veel meer leidend moeten zijn. Ik vind dat de subsidiegever bij cultuurinstellingen ondernemerschap moet stimuleren. Cultureel ondernemerschap – ook een talent! – kan veel beter ontwikkeld worden. Culturele instellingen moeten hun beschikbare middelen beter inzetten om het contact met het publiek te vergroten en daardoor meer geld naar binnen te halen. Ik ben ervan overtuigd dat er met het geld dat de Nederlandse culturele sector ontvangt 20 tot 25 procent meer publieke belangstelling mogelijk is. Mits het talent voor ondernemerschap ook in deze sector serieus ontwikkeld wordt.”

**Droombaan** Het stimuleren van talent op het gebied van cultureel ondernemerschap is een belangrijke doelstelling van de door Joop van den Ende opgerichte VandenEnde Foundation. Dat prikkelen van talent kan op allerlei manieren. In de Verenigde Staten

halen culturele instellingen hun geld uit sponsorschap. Zowel Van den Ende als De Cremer zijn het erover eens dat het Amerikaanse systeem werkt, maar ook gevaren oplevert. Alleen maar commerciële keuzes maken om geld binnen te krijgen, is niet de juiste weg. Maar Europa en Nederland kunnen wel een stap zetten om te zorgen dat er andere geldstromen op gang komen. Van den Ende: “Ik vind dat je als kunstenaar niet mag verwachten dat de overheid alles maar financieel oplost. Of je nu meer voorstellingen wilt maken, de diepte in wilt of wilt experimenteren als kunstenaar: er is een grens aan het budget dat de overheid in kunst kan stoppen. Talent voor cultureel ondernemerschap is daarom absoluut ook een vereiste om te slagen. Juist dat talent en die vaardigheid maakt

het mogelijk om te allen tijde je artistieke onafhankelijkheid te bewaren.” De Cremer vindt dat ook een boodschap voor de jeugd. “De jeugd moet veel vaker de krant lezen, naar het nieuws kijken. Op basis van die kennis zien ze in dat ze samen die droombaan kunnen maken, als ze maar ondernemend zijn en hun talenten benutten.” ←

**DIT ARTIKEL IS EEN BEWERKING VAN EEN INTERVIEW IN DE UITGAVE 'AMBITIE ONDER DE KAASSTOLP: TWEEGESPREKKEN OVER DE TOEKOMST VAN NEDERLAND'. VOC UITGEVERS, 2008 ISBN 978-90-79812-01-1.**